

Βαρδικάν, χωρίς ν' ανακοινώση τὸν σκοπὸν του, ἐπέτυχεν εὐχερῶς παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Βα-
μασαί τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιχειρήσῃ μεγάλας ἐρ-
γασίας, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ὑπώρειας τοῦ Κι-
λιμαντζάρου. Ὁ Σουλτάνος Βαλῆ-Βαλῆ ἀντι-
σπουδαίως χρηματικῆς ἀποζημιώσεως ἐκ τρια-
κοσίων χιλιάδων δολλαρίων, ὑπεχρεώθη νὰ
προμηθεύσῃ εἰς τὸν Βαρδικάν ὄλον τὸ ἀναγκαι-
οῦν προσωπικόν. Δὲν ἐδυσκολεύθη δ' ἐννοεῖται,
νὰ χορηγήσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἄδειαν νὰ διαθέσῃ
κατὰ βούλησιν ὀλόκληρον τὴν ὄρσειράν τοῦ
Κιλιμαντζάρου, νὰ τὴν κατεδαφίσῃ, ἂν εἶχεν
ὄρεξιν, νὰ τὴν μετατοπίσῃ, ἂν εἶχε τὴν δύνα-
μιν. Δι' ἰσχυρῶν δὲ συμβάσεων, ἐπιχειροδεστάτων
ἄλλως τῷ Σουλτάνῳ, περιῆλθεν εἰς τὴν κυριό-
τητα τῆς Ἐκμεταλλευτικῆς τοῦ Β. Πόλου Ἐ-
ταιρίας τὸ ἀφρικανικὸν ὄρος, ἐφ' οὗ εἶχε τοῦ
λοιποῦ τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀρκτικῆς χώρας
δικαιώματα.

Συμπαθεστάτη ἦτο ἡ ὑποδοχὴ τῆς ἔτυχον ὁ
πρόεδρος Βαρδικάν καὶ ὁ λοχαγὸς Νίκολ ἐν Κι-
σόγγῳ. Ὁ θαυμασμὸς δὲ ὁ Βαλῆ—Βαλῆ ἠσθά-
νετο πρὸς τοὺς δύο ἐπιφανεῖς τοῦτους ξένους,
οἵτινες ἄλλοτε εἶχον ῥιφθῆ ἀνὰ τὸ ἄπειρον πρὸς
ἐξευρεύνησιν τῶν χωρῶν τῆς Σελήνης, ἐξικνεῖτο
μέχρι λατρείας, δὲν ἦτο δὲ νῦν ἀμιγῆς καὶ ἰδι-
αιτέρας τινὸς συμπαθείας πρὸς τοὺς ἐργάτας
τῶν μυστηριωδῶν ἔργων, ἀτινα ἐμελλον νὰ συν-
τελεσθῶσιν ἐντὸς τοῦ κράτους του. Ἵπασχέθη
δ' ὁ Σουλτάνος εἰς τοὺς Ἀμερικανούς, ὅτι θὰ τη-
ρήσωσιν ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ
ὑπήκοοί του, τῶν ὑποίων τὴν συνεργασίαν ἐξη-
σφάλισεν εἰς αὐτούς. Οὐδεὶς μαῦρος, οὐδ' ἐπὶ
μῖαν ἡμέραν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψῃ
τὰ ἔργα, εἰς τὰ ὅποια ἐμελλε νὰ ὑποβληθῆ,
διότι ἄλλως θὰ ὑφίστατο φοβερωτάτας βα-
σάνους.

(Jules Verne)

Ἔπειτα συνέχεια

ΚΡΑΒΑΡΑ

(Ὀδοιπορικαὶ σημειώσεις)

Συνέχεια. ἴδε σελ. 357

Θ'.

Πλάτανος—Ἰδέα σοφοῦ καθηγητοῦ—Ζωντανὸς
χωρισμὸς—Ἀνδρες καὶ γυναῖκες—Τελεία καλ-
λονῆ—Ἐνδυμασία καὶ κόσμος—Μπονόρτα.

Ὡς εἶπομεν τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Πλατάνου εἶνε
πολὺ εὐπρεπές. Ὁ ξένος εἰς τὴν θέαν του λη-
σμονεῖ εὐθύς ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὰ Κράβαρα·
νομίζει ὅτι διέρχεται πεδινούς κ' εὐποροῦντας
τόπους, ὅπου ὁ πολιτισμὸς φθάνει ἀκωλύτως
καθ' ἡμέραν. Ἐπιβεβαιοῦται δ' εἰς τοῦτο μόλις
εἰσέλθῃ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἴδῃ τὰς εὐπρεπεῖς οἰκο-
δομὰς, τὴν ὁμοιότητα τῶν ὁδῶν, τῶν κατοικίων
τὴν ἡμερότητα.

Ὁ Πλάτανος εἶνε διαρκῆς ἔδρα τοῦ δήμου
Προσχίου κ' ἔχει περὶ τοὺς 1000 κατοίκους.
Ἔχει πρὸς τὸ ἀρκτικὸν ἄκρον τὴν Τρανὴν βρύ-
σιν, λιθόκτιστον, τουρκικοῦ ῥυθμοῦ καὶ ἐποχῆς·
ἔχει ἐπάνω ἐξωκλήσιον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων,
εἰς τὴν ῥάχην ἐρημοκλήσιον τοῦ Ἀγίου Ἡλία,
κ' ἐπάνωθεν του, ὡς χλοερὸν νέφος, ἔτοιμον νὰ
ρίψῃ ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ὄμβρους, τὸ κεφαλῆρι, πυ-
κνὸφυτον ἀπὸ ἐλάτους, γαύρους, μελίαις καὶ πρί-
νοῦς. Ἔχει εἰς τὸ κέντρον πλατεῖαν ῥομβοειδῆ,
τῆς ὑπείας τὴν μίαν πλευράν κατέχει ἄλυσις
μαγαζείων καὶ καφενείων, τὴν δ' ἑτέραν ὄλην
ἀποκαλεῖ ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Νικολάου, μέγας,
εὐπρεπῆς, γαλανοθαμμένος, μὲ τὰ δύο πυργωτὰ
κωδονοστάσια, τῶν ὁποίων τὸ κενὸν πληροῦσι
τοῦ μὲν βαρύχειο κώδωνες, τοῦ δὲ μέγα ὠρολό-
γιον, μεταδίδον εἰς τὰ περὶξ βουνὰ τὸν πρωτά-
κουστον ἤχόν του. καὶ τὸ κέντρον δύο—τρεῖς
πλατάνοι, ὑπὸ τὰς ὁποίας σκιαζονται τὸ θέ-
ρος, πίνοντες τὸν καφέν των καὶ χαρτοπαικτοῦν-
τες, οἱ εὐτυχεῖς κάτοικοι τῆς κώμης.

Ὁ Πλάτανος ὑπῆρξε πάντοτε τυχερὸς κ' ἔχει
πάντοτε προστάτας τοὺς ἰδίους του γενναιοδώ-
ρους κατοίκους. Ἐπὶ τουρκοκρατίας δὲν ἔπαθε
καμμίαν ζημίαν· μόνον λέγεται ὅτι ὁ Ἀνδρίτσος,
ἐπιστρέφων ἐκ Πελοποννήσου, ἐπειράθη νὰ εἰσέλθῃ
ἐντὸς αὐτοῦ, πρὸς πείσμα τοῦ προῦχοντος Παπα-
ζήση ἀλλ' ἀπεκρούσθη, φονευθέντων καὶ τριῶν
συντρόφων του, ὅπερ βαρέως ἔφερε, λέγουσιν, ὁ
ἦρος. Ἄλλ' ὑποθέτω ὅτι δὲν εἶνε ἄλλο τι πρᾶξ
ἢ προαναφερθεῖσα περὶ Σισμανέων περίστασις
καὶ οἱ καλοὶ κάτοικοι, παραλαβόντες ἀπὸ τοὺς
πατέρας των διεκδικοῦσιν ἀκόμη τὴν δόξαν.
Ὡς δ' ἔλεγε παχύδερμος καθηγητῆς, γέννημα
καὶ θρέμμα τοῦ τόπου, ὅστις ἐβροντοφώνει ἐξω
τοῦ καφενεῖου καὶ συνεκάλει ἐκπεπληγμένους
τοὺς κατοίκους—διὰ τὴν σοφίαν του βέβαια—αὐ-
τὴν τὴν κώμην ἐννοεῖ τὸ δημοτικὸν τραγούδι,
τὸ περιγράφον σύντομόν τινα τῶν κλεφτῶν καὶ
τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Κλεφτοπούλιας.

Σ τὸν ἄγιο Διᾶ ἔς τὸν πλάτανον ψηλὰ ἔς τὴν κρύα βρύσι
Ἔχουν οἱ κλέφτες σύναξι τὰ τρία καπιτανάτα
Ἔχουν ἀρνιά καὶ ψένουνε κριάρια σουβλιζιμένα
Ἔχουνε καὶ γλυκὸ κρασί γιὰ τὸ καλὸ τὸ κέφι
Ἔχουν καὶ κόρην ὡμορρῆ ποῦ τοὺς κερνάει καὶ πίνουν,
Κόρη σὺν ἡλίος ὡμορρῆ ξανθῆ καὶ μαυρομάτια.
Ἐτέσσαρα χρόνια περπατεῖ μ' ἀρματωλοῦς καὶ κλέφτες
Κανεὶς δὲν τὴν ἐγνώριζεν ἀπὸ τὴν συντροφιά της
Κ' ἐκεῖ ποῦ ῥίχνουνταν ἔς τῆς τρεῖς κ' ἔρριχναν τὸ λιθάρι
Ἀπὸ τῆ ζωρὴ τὴν πολλὴ καὶ τὴν πολλὴν ἀντιπᾶ της
Σεβλυκωθῆκαν τὰ κουμπιά κ' ἐβγήκαν τὰ σαπράζια
Καὶ τῆς φανῆκαν τὰ βυζιά σὰν κίτρα σὰν λεμονία.
Οἱ καπετάνοι τὰ κυττοῦν κ' ὄλα τὰ παλληκάρια
Ὅνας τηράει τὸν ἄλλονε τὸ τί νὰ ποῦν δὲν ξέρουν.
Ἀρχίνησαν καὶ τὴν ῥωτοῦν καὶ ὄλοι τὴν ἐξετάζουν
•Κόρη μ' ποιά μάννα σ' ἔκαμε ποιά μάννα σ' ἔχει κἀμη ;•
•Παιδιά μου μὴ θυαμίνεστε μὴ παραξενευθεῖτε
Κ' ἐμένα μάννα μ' ἔκαμε μάννα σὰν τὴν ἴδική σας
Ἐκαμα τούρκαις ὄρφανες ἔκαμα τούρκαις χήραις
Τώρα ποῦ βγήκ' ὁ κόρφος μου καλόγηρα πάω νὰ γένω...

"Εφερε δὲ ὡς ἐπιχείρημα τῆς γνώμης του αὐτῆς ὁ γενάδας, ὅτι εἶνε ἅγιος Ἡλίας εἰς τὴν ῥάχην καὶ εἶνε κύριον τὸ ὄνομα πλατάνος καὶ ἡ κρύα βρύσι δὲν εἶνε ἄλλη ἀπὸ τὴν Τρανὴν βρύσιν τῆς κόμης. Ἴδου εὐφυῖα τῶ ὄντι Κραβαρίτικη!

Ἄλλ' οἱ λοιποὶ κάτοικοι τοῦ Πλατάνου δὲν λέγουν μόνον ὡς ὁ σοφὸς καθηγητῆς· εἶνε ὅμως πρακτικοὶ ἄνθρωποι, οἱ πρακτικώτεροι ὅλων τῶν Κραβαρίτων. Γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἐργάζονται ἀνεנדότως. Αἱ γυναῖκες καλλιεργοῦν ἕς τὸν οἶκον τὴν μέταξαν, ἣν πωλοῦσιν εἰς 14 καὶ πλέον δραχμὰς κατ' ὄκταν, εἰς ἐπὶ τούτῳ ἐρχομένους Καλαμίους ἐμπόρους καὶ εἰς τὸν ἀγρόν τὴν ἄμπελον, τῆς ὁποίας ὁ περίφημος οἶνος, ἐκ 200 χιλιάδων ὀκάδων πάντοτε, διανέμεται καὶ ποτίζει ὅλα τὰ Κράβαρα καὶ μέρος τῆς Εὐρυτανίας. Οἱ δὲ ἄνδρες μετέρχονται παντὸς εἴδους ἐπάγγελμα καὶ ὑφίστανται φοβεροὺς ἀγῶνας καὶ κόπους θησαυρίζοντες εἰς τὴν ξένην.

Διότι ἡ ξενιτεία, τὴν ὑποίαν ἐξ ἐμφύτου ὁ Ἕλληνας μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται εἶνε τὸ ὄνειρον τοῦ βίου τοῦ Πλατανιώτου. Ἐδῶ δὲν ἔχει θέσιν ἡ κατάρρα ἡ ἀπαντωμένη εἰς Ἡπειρωτικὰ τραγούδια καὶ ἀναθηματίζουσα.

... τοὺς ξυλοργούς ποῦ κάνουν τὰ καράβια
Καὶ πᾶν καὶ ξενιτεύονται τᾶμορφα παλληκάρια,

Οὔτε ἀκούονται σπαρακτικοὶ ἀποχαιρετισμοὶ καὶ λόγοι ἀπελπισίας καὶ πόθου καὶ παρκαλήσεις θερμαὶ εἰς ποταμούς καὶ θαλάσσας, εἰς ὄρη καὶ βουνά, διὰ νὰ μὴ παγώσουν εἴτε νὰ μὴ χιονισθοῦν, οὔτε ἐρωτήσεις εἰς κόρακας καὶ ζετούς καὶ εὐαγγέλους χελιδόνας μήπως εἰδόν που κατὰ τὴν διόδον των τὸν ξενιτευμένον ὅπως ἐκεῖ. Ὁ Κραβαρίτης ἀπὸ τοῦ λίκνου του ἀκόμη, φέρει τὰ σπέρματα τῆς ῥοπῆς εἰς τὴν ξενιτείαν καὶ οἱ μεγάλοι μαῦροι ὀφθαλμοὶ του φαίνοντ' ἐστραμμένοι πάντοτε εἰς ἀγνώστους τόπους μακρὰν, πολὺ μακρὰν ὅπου λείπει ἤδη ὁ πατήρ, ὁ ἀδελφός, ὁ θεῖός του. Δὲν τὸν τρομάζει ἡ σπάνις τοῦ νεροῦ καὶ ἡ λέρα τῶν ἐνδυμάτων του ἀλλ' ἴσα ἴσα διὰ τούτο καὶ διότι ἐκεῖ ἡ πέτρας εἶνε ζυγιστάς, τὸ χῶμα μὲ τὸ δράμι, εὐρίσκει ὁ ἐφευρετικὸς του νοῦς, ὁ τυχοδιώκτης πάντοτε ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἐλληνικὸς νοῦς, ὀλόχρυσον τὸ μέλλον καὶ ὑπόσχεται μετὰ πεποιθήσεως ἐκ προοιμίου πρὸς τὴν μητέρα του.

Θὰ νὰ σοῦ στέλνω μάλαμα, θὰ νὰ σοῦ στέλν' ἀσῆμι,
Θὲ νὰ σοῦ στέλνω πράμματα π' οὐδὲ τὰ συλλογίμαι!

Καὶ ἡ μητέρα εὐελπισ τὸν ἀποχαιρετᾶ ἀδάκρυτος, χωρὶς νὰ λάβῃ ἀνάγκην νὰ τῶ συστήσῃ ὡς ἡ Ἡπειρώτις νὰ ἔχῃ εἰς τὴν μνήμην του αὐτὴν καὶ τὰ παιδιὰ τῆς, χωρὶς νὰ πῆσῃ τίλουσα τὴν κόμην καὶ μοιρολογούσα ὅτι:

Παρηγοριά ἔχει ὁ θάνατος κ' ἐλεημοσύνη ὁ Χάρος,
ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς παρηγοριά δὲν ἔχει.

Διότι ἐδῶ ἀναστρέφονται τελείως οἱ ὄροι. Παρη-

γορεῖται ἐλπίζουσα ὅτι ὁ ζωντανὸς αὐτὸς χωρισμὸς θὰ φέρῃ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐνοὺν μετατροπὴν τῆς τύχης παρὰ τῆ οἰκογενεῖα τῆς!

Καὶ ἂν ἡ γυνὴ τοῦ Πλατάνου δέχεται τόσον ψυχρῶς τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ συγγενοῦς τῆς, δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη εἶνε ἀνδρειότερα τῆς Ἡπειρώτιδος γυναίκος ἢ διότι ἡ φιλόπλουτος ὁρμὴ τῆς ἔχει στειρεύσῃ ὅλας τὰς ἄλλας ὁρμὰς τῆς καρδίας τῆς. "Ὅχι· τοῦτο πρέπει ν' ἀναζητηθῇ εἰς τὸν διάφορον χαρακτῆρα τῶν ἀνδρῶν. Διότι ὁ Πλατανιώτης δὲν παιδεύεται εἰς τὴν ξενιτείαν διὰ νὰ στενάξῃ ὅτι εἶνε ἀνύφρευτος καὶ ὅπου ἀκούει πρότασιν γάμου νὰ δέχεται εὐθὺς καὶ ν' ἀφήνῃ εἰς τὸν δρόμον, εἰς κάθε σταθμὸν τοῦ γυναικῆς καὶ τέκνα κ' ἐρωμένες ὡς ὁ Κωνσταντῆς ἐκεῖνος τοῦ τραγουδιοῦ ὁ ὁποῖος

Σὲ κάθε χώρα εἶχε τρεῖς, σὲ κάθε κάστρο πέντε

Κ' εἶχε καὶ ἕς' Ἀργυρόκαστρο τὴν στεφανωτικὴν του,

κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ μαῦρου του, ὅστις στενοχωρούμενος καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ἀθεόφοβον ψευδολογίαν τοῦ κυρίου του, κατήντησε νὰ ὁμιλήσῃ. Τούναντίον οὔτος παιδεύεται μόνον διὰ νὰ βελτιώσῃ τὴν τύχην· ἔχει πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν πατρικὴν ἐστίαν καὶ στέλλει συχνὰ εἰς τοὺς οἰκείους του γράμματα, ἐμπεριέχοντα τὰ κέρδη του, ὡσεὶ ἐμπρακτον ἀποδείξειν τῆς ἐκεῖ ἐργατικότητός του, κ' ἔρχεται μετ' ὀλίγον καὶ ὁ ἴδιος, νὰ στηρίξῃ τὰ γηρατεῖα τῶν γονέων, νὰ μνηστεύσῃ εἴτε νὰ στεφανώσῃ τὴν ἀδελφὴν καὶ πολλάκις νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ ἀναμῆνον ἀπὸ μακροῦ ταίρι του.

Διότι ὁ Πλατανιώτης ἔχει καὶ τοῦτο τὸ καλόν. οὐδέποτε λησμονεῖ τὰς κόρας τῆς πατρίδος του. "Ὅσα ἔτη καὶ ἂν μείνῃ εἰς τὴν ξενιτείαν δὲν θέτει εἰς ἐνέργειαν τὴν καρδίαν του. Δὲν θέλει ἡδονάς, δὲν γαλθανίζεται ἀπὸ θέλγητρα, οὔτε ἀποπλανᾶται ἀπὸ φαρμακερὰ φιλιὰ. Εἶνε ὅμοιος πρὸς τοὺς παλαιούς μοναχοὺς οἱ ὁποῖοι, ἀνκμῆνοντες τὸ Θεῶρειον φῶς, ἔμνον ἀναίσθητοι εἰς τὰ περὶ αὐτοὺς συμβαίνοντα. "Ὅπως δὲ ἂν εὐρεθῇ, πλούσιος εἴτε πτωχός, θὰ διαπλεύσῃ τέλος θαλάσσας καὶ θ' ἀναβῇ βουνὰ ἀπ' τ' ἀπώτατα, διὰ νὰ ἔλθῃ καὶ λάβῃ γυναῖκα ἀπὸ τὸν τόπον του. Καὶ δὲν δύναται νὰ τὸν κατηγορήσῃ τις. Ὅποῖον ἄλλο Θεῶρειον φῶς ἡδύνατο νὰ εὕρῃ ὁ Πλατανιώτης ἀπὸ τὸ ἐξαισίον ἐκεῖνο κάλλος τῶν γυναικῶν τῆς πατρίδος του!

Τὶ νὰ σᾶς εἴπω. Ἄφ' ἧς ὥρας ἐξῆλθον τῆς Νευπάκτου καθ' ὅλα τὰ Κράβαρα, συνήντησα παντοῦ ὠραίας γυναῖκας· ἀλλ' αἱ γυναῖκες τοῦ Πλατάνου εἶνε ἀπαράμιλλοι. Νομίζει κανεὶς ὅτι ἡ ὑπερφύης ἐκείνη καλλονὴ ἦτις, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἀρχαίων, καθυπεδοῦλωσε τὴν ἐν ταῖς μάχαις ἀνίκητον, τὸν τροπαιοῦχον Ἑλλάδα

καὶ ἦτις τόρα μόλις ποῦ καὶ που φαίνεται ὡς μετέωρον, ἔστησεν εἰς τὸν Πλάτανον τοὺς ναοὺς τῆς. Εἶδον εἰς τ' ἄλλα Κράβαρα καλλονάς, ἀλλ' ἀνδρικός καλλονάς, ἐπιβαλλούσας διὰ τοῦ ὄγκου των, καταπληττούσας διὰ τῆς ῥώμης των, ὑποδουλούσας διὰ τῆς αὐστηρᾶς ζωῆς τῶν χαρρακτῆρων των, ὡς τῆς ἀρχαίας Λακκαίνης. Ἄλλ' εἰς Πλάτανον συνήντησα πρὸ ἐμοῦ ἂν ὄχι τὴν Ἀφροδίτην τοῦ Πραξιτέλους, ὅστις ἀφήρει τὴν θεότητα καὶ προσέθετε τὸν ἕμερον καὶ τὸν πόθον, τὴν ἀκμήν καὶ τὴν ἀνθηρότητα εἰς τὰ ἔργα του, τοῦλάχιστον τὴν Ἰωνίαν τοῦ Λουκιανού, ὅπως τὴν ἔγραψεν ὁ εὐφυῆς συγγραφεύς, συναρμόσας τὰ κάλλιστα μέρη τῶν διασημοτέρων ἀγαλμάτων. Ἡ μᾶλλον καὶ τὰς δύο συνήντησα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἠνωμένες καὶ συμβαδίζουσας, πάντοτε μὲ τὸ αὐτὸ κοῦφον καὶ ὑπερήφανον πάτημα, τὴν αὐτὴν εὐγραμμὸν διάπλασιν τοῦ σώματος· τὴν αὐτὴν καλλιτεχνικὴν κεφαλὴν, τὸ λειότατον μέτωπον, τὴν λεπτὴν ῥίνα, τοὺς μεγάλους ἐπαγωγῶς σπιθοβολοῦντας ὀφθαλμούς, τοὺς μαύρους πλοκάμους τῆς κόμης καὶ τὴν γαλακτόχρουν ἐπιδερμίδα. Εἰς μόνην αὐτὴν βεβαίως δύναται νὰ εἴπη τις:

Τὰ χεῖλη σου εἶνε τζιτζιφο, τὸ μάγουλο σου μῆλο
Τὰ στήθια σου Παράδεισο καὶ τὸ κορμί σου κρίνος·

Καὶ δὲν εἶνε ἄξιος κατακραυγῆς ὁ Πλατανιώτης ἂν καὶ μακρὰν ὀνειροπολεῖ διακαιῶς:

Νὰ φίληγέ το τζιτζιφο, νὰ δάγκωνε τὸ μῆλο,
Ν' ἀνοίγει τὸν Παράδεισο, ν' ἀγκάλιαζε τὸν κρίνο!

Μὴ δὲ νομίση τις ὅτι ὁ τοιοῦτος τύπος τῆς γυναικὸς ἀναφέρεται εἰς ὀλίγας μόνον, πέντε—δέκα. Ὅχι· ἀναφέρεται εἰς ὅλας. Εἶδον πολλὰς ἔξω εἰς τοὺς ἀμπελιῶνας, εἶδον ἄλλας προκυπτούσας τῶν παραθύρων εἰς τὸν κρότον τῶν ζῶων μας καὶ ἄλλας συνήντησα κατὰ τὴν ἐξοδὸν μας ἐκ τῆς κόμης, ἀνερχομένης ἀπὸ τοῦ μύλου μὲ τὸ βαρὺ ἄλεσμα ἐπὶ τῆς ῥάχους. Διὰ καμμιάς ὅμως τὴν ὄψιν δὲν μετενόησα. Νομίζει κανεὶς ὅτι ἐδῶ κατέφυγε τὸ ἐξαισιὸν ἀγαλμα τῆς Κνιδίας καὶ τοῦτο ἔχουν ὑπ' ὄψιν των πάντοτε οἱ Πλατανιώται, τελοῦντες τὰς ἐορτάς των. Ἡ ὅτι εἰσηκούσθη ἡ εὐχὴ τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπληστός καλλονῆς, μὴ ὑπομένων πουθενὰ ἐν τῇ φύσει τὸ ἄσχημον, τὸ δὺσμορφον, ἀνακραγεῖ ἐν διψαλέᾳ παραφορᾷ:

Σὲ τοῦτηνε τὴν γειτονιά χάρος νὰ κατοικήσῃ,
Νὰ πάρῃ ὅλαις τῆς ἄσχημαίς τῆς ὀμορφαίς ν' ἀφίσῃ.

Διὸ πολὺ δικαίως συνεπιθίζεται καθ' ὅλην τὴν ἄλλην Ρούμελην, προκειμένου νὰ χορεύσῃ καμμία εὐμορφῆ, νὰ τῆς ψάλλουν ἐρωτηματικῶς τὸ τραγοῦδι:

Μὴν εἰς' ἀπὸ τὰ Κράβαρα μὴν εἰς' ἀπ' τοῦ Πλατάνου!

Καὶ τῆς τοιαύτης περιφρόνου καλλονῆς των ἔχουν φαίνεται γινῶσιν αἱ γυναῖκες τοῦ Πλατάνου. Διότι παντοτε φροντίζουν νὰ τὴν ἐπιδεικνύουν εἰς ξένους κ' ἐντοπίους, καλλωπιζόμεναι ὅσον ὁ τόπος καὶ τὸ κλίμα, ἐντὸς τοῦ

ὁποίου ζῶσι, ταῖς ἐπιτρέπει. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἱματισμὸς των φαίνεται ἐφευρημένος διὰ νὰ κολακεύσῃ ὅσον τὸ δυνατόν, τὴν φιλαρέσκειαν καὶ καλαισθησίαν των. Διότι ἐνθ' εἰς τ' ἄλλα χωρία τῶν Κραβάρων ὁ γυναικεῖος ἱματισμὸς εἶνε βαρὺς καὶ χονδρὸς, πάντοτε μάλλινος ἀπὸ τῶν ποδῶν μέχρι τῆς κεφαλῆς καὶ οἰοεὶ πένθιμος, ἐδῶ εἶνε λευκός, ἐλαφρὸς καὶ χαρίεις. Ἐκεῖ τὸ σεγκοῦνι εἶνε πάντοτε μαῦρον ἢ τὸ πολὺ καφέχρουν· τὸ ἐσωφούστανον ὀμοιόχρωμον ἐκ δέρματος προβείου τ' ἀρχαίκα ὑποδήματα καὶ σκοτεινόν, αὐστηρῶς περισφίγγον τὴν κεφαλὴν τὸ μανδῆλι· ἐδῶ τούναντιόν τὸ σεγκοῦνι εἶνε λευκόν, λευκότατον, πεποικιλμένον διὰ ζωηρῶν κοκκίων νημάτων· τὸ ἐσωφούστανον ἐκ ζωηρῶς κλαδωτῆς ἰνδιάνης, ἀναμιμνήσκον τὰς παλαιὰς ἀρχόντισσας τῆς τουρκοκρατίας· ἀπ' αὐτοῦ δὲ κολποῦται πρὸς τὸ στήθος περικέντητον ὑποκάμισον, οὔτινος αἱ χεῖριδες, πλατεῖαι, καθάραι, ἀντιτίθενται ἀρμονικῶς πρὸς τὴν λευκότητα τῆς ὠλένης· τῆς κεφαλῆς ἐπικαθῆται ἐλαφρῶς ἀνοικτόχρουν λαδὶ μανδῆλι, τοὺς δὲ πόδας περιβάλλουσι λευκόταται, τρυπηταὶ κάλτσαι κ' ἐλαφραὶ χρωματισταὶ ἐμβάδες. Βλέπων δὲ τις αὐτὰς ἐκεῖ, μὲ τὴν τοιαύτην καλλονὴν των καὶ τὴν τοιαύτην ἐνδυμασίαν, ζώσας εἰς αὐτὰ τὰ ὕψη, εἰς ἐκεῖνο τὸ κλίμα ὅπου ἀργὰ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ ταχύτατα βασιλεῦει, ὅπου ἡ πυκνὴ ὀμίχλη ποτὲ δὲν φυγαδεύεται ὡσεὶ ὁ Ζεὺς νὰ τελεῖ ἐκεῖ αἰωνίως τοὺς ἔρωτας του, μετὰ τῆς Διώνης, ὅπου συχνὰ στιβάζεται ἡ χιών καὶ τὸ ψῦχος συρίζει καὶ ἡ βροχὴ πίπτει δεκατρεῖς μῆνας τὸ ἔτος, κατ' εὐφυᾶ λόγον τῶν ἐντοπίων, ἀπορεῖ μεγάλως πῶς δὲν καταστρέφεται ἡ λευκὴ καὶ οἰοεὶ ἀφρώδης ἐκείνη ὑπαρξίς καὶ διὰ ποῖαν ἰδιοτροπίαν ἡ φύσις ἐσοφίσθη νὰ συζεύξῃ ἀζήμιώτως, τὸ ἄνθος ἐκείνο τοῦ θερμοκηπίου καὶ τὴν ἀγρίαν πνοὴν τοῦ βορρᾶ!...

Τὰ αὐτὰ καὶ ἀπαράλλακτα δύνανται νὰ λεχθῶσι καὶ διὰ τὸ κλίμα καὶ διὰ τὴν ὄψιν καὶ διὰ τοὺς κατοίκους ἀκόμη τῆς Μπονόρτας. Οἱ κάτοικοι ἀμφοτέρων τῶν μερῶν θέλουν νὰ χωρίζωνται μετὰξὺ των, ἔχουν ἰδίαν ἐκκλησίαν τὴν Ἀγίαν Παρρασκευὴν, κομψὴν καὶ εὐσηχμον καὶ αὐτὴν, ἰδίαις βρῦσεις, κ' ἐν τῇ τελευταίᾳ ἀπογραφῇ φέρεται ὡς χωρίον ἀνήκον εἰς τὸν αὐτὸν δῆμον καὶ οἰκούμενον ἀπὸ 299 ψυχάς. Καὶ πιθανὸν ἄλλοτε εἰς προγενεστέρους χρόνους νὰ ἦτο τοιαύτη καὶ μέγα διάστημα νὰ ἐχώριζε τὰς δύο κόμης. Ἡδη ὅμως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πκρὰ ὡς συνοικία τοῦ Πλατάνου μόνον, ἀφοῦ αἱ οἰκίαι ἀμφοτέρων ἐφάπτονται σχεδὸν καὶ δὲν ἀπαρτίζει ἐμὴ τὰ μεσημβρινὰ κράσπεδα τῆς μεγάλης κόμης.